

та типів шрифту. Низка візуальних та параграфемних елементів, які використовують замість літер та слів, дозволяють виділити ще один вид графічної гри.

Графічна гра – важлива складова сучасної англомовної реклами. Типологія графічної гри потребує уточнень та доопрацювань, як і номінація більшості процесів та виокремлення їх диференційних ознак. Як результат, виникає потреба в розширенні та уточненні категорійно-понятійного апарату графічної лінгвістики. Аналіз засвідчує, що прийоми лінгвальної гри не є універсальні для усіх мов, частина з них – специфічні і притаманні виключно лише одній конкретній мові. Перспективними та вагомими видаються подальші дослідження мультимодальної англомовної реклами, з урахуванням системно-функціонального підходу, котрий уможливить здійснити класифікацію паралінгвальних засобів та виявити їх семантичні, синтаксичні та прагматичні особливості.

Література

- Амбіграма* [Electronic resource] // Вікіпедія : вільна енцикл. – Access mode : <http://uk.wikipedia.org/wiki/Амбіграма>.
 Анисимова Е. Е. Лингвистика текста и межкультурная коммуникация (на материале креолированных текстов) : учеб. пособие [для студ. фак. иностр. яз. вузов] / Е. Е. Анисимова. – М. : Изд. центр “Академия”, 2003. – 128 с. *Графон* [Electronic resource] // Вікіпедія : вільна енцикл. – Access mode : <https://ru.wikipedia.org/wiki/%C3%F0%E0%F4%E%ED>. *Діакритичні знаки* [Electronic resource] // Вікіпедія : вільна енцикл. – Access mode : http://uk.wikipedia.org/wiki/Діакритичний_знак.
 Ильцова С. В. Языковая игра в коммуникативном пространстве СМИ и рекламы / С. В. Ильцова, Л. П. Амири. – М. : Флинта, 2009. – 296 с. *Логотип* [Electronic resource] // Вікіпедія : вільна енцикл. – Access mode : <http://uk.wikipedia.org/wiki/Логотип>.
 Сковородников А. П. Графон // Выразительные средства русского языка и речевые ошибки и недочёты : энциклопедический словарь-справочник / Под ред. А. П. Сковородникова. – [2-е изд.]. – М. : Флинта : Наука, 2009. – С. 106–109.
 Kress G. Multimodal Discourse / G. Kress, T. Van Leeuwen. – Bloomsbury Academic, 2001. – 152 p.

УДК 801.631.5+81'42+81'38=111

МАРИНА О.С.

(Київський національний лінгвістичний університет)

АКАТЕГОРІАЛЬНА СПЕЦИФІКА ПАРАДОКСАЛЬНИХ ПОЕТИЧНИХ ФОРМ У СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ ПОЕТИЧНИХ ТЕКСТАХ

У статті розглядаються акатегоріальні особливості парадоксальних поетичних форм у сучасних англомовних поетичних текстах. Парадоксальна поетична форма трактується як мультимодальний текстовий конструкт. Визначено, що формування останнього відбувається у трьох площинах, а саме, перед категоріальній, акатегоріальній і категоріальній.

Ключові слова: акатегоріальний вимір, парадоксальна поетична форма, концептуальна трансгресія, концептуальний параллакс, лімінальний дискурс.

Марина Е.С. Акатегориальная специфика парадоксальных поэтических форм в современных англоязычных поэтических текстах.

В статье рассматриваются акатегориальные особенности парадоксальных поэтических форм в современных англоязычных поэтических текстах. Парадоксальная поэтическая форма трактуется как мультимодальный текстовый конструкт. Установлено, что формирование последнего осуществляется в трех плоскостях, а именно, предкатегориальной, акатегориальной и категориальной.

Ключевые слова: акатегориальное измерение, парадоксальная поэтическая форма, концептуальная трансгрессия, концептуальный параллакс, лиминальный дискурс.

Marina O.S. Acategorical Specificity of Paradoxical Poetic Forms in Contemporary Anglophone Poetic Texts.

The article focuses on acategorical peculiarities of paradoxical poetic forms in contemporary Anglophone poetic texts. Paradoxical poetic form is viewed as a multimodal textual construal. It is determined that formation of the latter is realized in three planes, i.e. precategoryal, acategorical and categoryal.

Key words: acategorical dimension, paradoxical poetic form, conceptual transgression, conceptual parallax, liminal discourse.

Одним із завдань когнітивної поезики сьогодні є пояснення взаємодії когнітивних механізмів, що відносяться, до різних площин художнього освоєння дійсності. Наразі увагу дослідників усе більшою мірою привертають ірраціональні елементи, як-от відчуття та емоції, що беруть участь у когнітивній обробці інформації [Белехова 2012, с. 33; Freeman 2013, с. 92; Tsur 2012, с. 4]. Це, серед іншого, пов'язано з переосмисленням кореляції понять *ratio* та *emotio* у свідомості та соціальній поведінці людини [Воробйова 2006, с. 72]. Зокрема

емоціям відводиться ключова роль у прийнятті рішень, в плануванні та в розумовій діяльності людини, під час якої вони виконують орієнтувальну й фільтрувальну функції [Damasio 2000].

Формування парадоксальних поетичних форм у сучасному англomовному поетичному дискурсі відбувається на перетині ірраціонального та раціонального осмислення дійсності, особливо зважаючи на матеріал дослідження, що переважно відбиває саме ірраціональне освоєння навколишнього світу через спрямованість не лише на відображення, а й на пробудження таких ірраціональних елементів як зокрема відчуттів та емоцій [Freeman 2013]. Поезія ж сьогодні взагалі та англomовна зокрема покликана, здебільшого, на стимулювання інтелектуальної діяльності читача, на пошук можливих шляхів виходу з розумових лабіринтів. Основною **метою** цієї статті є виявлення акатегоріальних особливостей парадоксальних поетичних форм у сучасному англomовному поетичному дискурсі. Зазначена мета передбачає вирішення низки **завдань**: 1) визначення поняття парадоксальної поетичної форми та її різновидів; 2) систематизація поглядів на феномен акатегоріальності у світлі художньої категорії парадоксальності; 3) встановлення когнітивно-семіотичних механізмів формування парадоксальних поетичних форм у розрізі акатегоріальної площини зокрема. **Об'єктом** статті є парадоксальні поетичні форми в сучасних англomовних поетичних текстах, а **предметом** відповідно – акатегоріальна специфіка творення останніх.

У нашій теорії розглядаємо парадоксальність як художню категорію, що реалізується в чотирьох вимірах: онтологічному, гносеологічному, епістемологічному та семіотичному. У ракурсі онтології парадоксальності, тобто певного буття парадоксального знання, пропонуємо критичний аналіз теоретичних джерел з проблеми, що вивчається. У гносеологічному та семіотичному вимірах відкривається горизонт дослідження парадоксальності у руслі напряду, який ми пропонуємо назвати **семіопоетикою**. Таке твердження обґрунтоване, перш за все, тим, що творення парадоксальних поетичних форм у сучасному англomовному поетичному дискурсі зумовлено переплетенням різних типів знань. Йдеться про взаємодію розмаїття форматів ментальної репрезентації знань, концептуальних структур, що осмислюємо як комбінації ментальних кодів, які, в свою чергу, у процесі семіозису, об'єктивуються за допомогою низки когнітивно-семіотичних механізмів у сучасних англomовних поетичних текстах. Така актуалізація також маніфестується у якості різноманітних конфігурацій вербальних кодів. Зауважимо, що категоризація й концептуалізація знань про світ у розрізі парадоксальності характеризується маніпулятивністю.

Категоріальними ознаками парадоксальності у сучасному англomовному поетичному дискурсі, які було виокремлено нами в результаті критичного осмислення теоретичних джерел з досліджуваної проблеми і фактичного матеріалу, вважаємо *суперечність, алогічність, дивакуватість, аномальність, неможливість, межевість, маргіальність, динамічність, рухомість, градуальність та інконгруентність*. Визначені ознаки є підґрунтям встановлення нами критеріїв виявлення і визначення тієї чи іншої поетичної форми як парадоксальної, а також встановлення та розмежування когнітивно-семіотичних механізмів створення парадоксальності в сучасних англomовних поетичних текстах. Поняття категорії взагалі передбачає єдність змісту і форми. Так, ми вважаємо, що зміст досліджуваної категорії складають вище визначені ознаки. Форма ж представлена парадоксальними поетичними формами різного ступеня вираженості, що реалізуються у поетичному мовленні, зокрема парадоксальний поетичний образ, парадоксальний поетичний світ, тощо.

Виходячи з того, що у створенні словесного поетичного образу задіяні механізми передкатегоріального та категоріального характеру [Белехова 2004, с. 52], та у результаті семантичного, концептуального, інференційного тощо аналізу фактичного матеріалу, вважаємо, що для пояснення специфіки генерування та конструювання парадоксальних поетичних смислів вимагається певна «сполучна ланка» між механізмами обробки передкатегоріальної і категоріальної інформації. Так, вбачаємо, що у формуванні парадоксальної поетичної форми задіяна **передкатегоріальна, акатегоріальна** та

категоріальна когнітивна діяльність. Таким чином має місце поступове зрощення раціональних й ірраціональних елементів у поезії. З огляду на те, що стаття присвячена саме акатегоріальній специфіці парадоксальних поетичних форм, більш детально зупинимось на останній.

У когнітивній нейронауці та аналітичній філософії окрім передкатегоріальних та категоріальних ментальних станів виокремлюють акатегоріальні [Atmanspacher, Fach 2005; Gebser 1986]. Термін акатегоріальність введений німецьким філософом, лінгвістом і культурологом Ж. Гебсером на позначення певного модусу свідомості, що відбиває первісний досвід і передує категоріальному формату репрезентації знань [Gebser 1986, с. 121]. Виявивши чотири мутації, або хвилі еволюції людської свідомості протягом усього часу культурно-історичного розвитку людства, а саме архаїчну, магічну, міфічну, ментальну та інтегральну відповідно, вчений зазначає, що сьогодні людство знаходиться на стадії утворення нової структури свідомості, вже зазначеної вище – інтегральної. Усі стадії осмислюються з позиції багатовимірності. Це не просто зсуви парадигм, або перспектив, а радше інакший спосіб пізнання дійсності. За Ж. Гебсером, акатегоріальність, разом із араціональністю та аперспективністю, виступає ключовою властивістю інтегральної структури свідомості та застосовується з метою пояснення когнітивних процесів обробки інформації при одночасному збереженні відносної диференціації і незалежності категорій [там само]. У результаті критичного осмислення теоретичних джерел з проблеми, що обговорюється, нами встановлено, що розрізнення передкатегоріального та акатегоріального досвіду пропонувалось протягом тривалого періоду розвитку філософських ідей, але під іншою термінологією. Серед інших, зазначимо праці Б. Спінози «Етика» та три ступені пізнання, найвищим з яких є інтуїтивний; Ф.В. Шеллінга «філософія мистецтва» та поняття естетичного споглядання тощо.

Існують ґрунтовні підтвердження того, що акатегоріальні ментальні процеси дійсно відбуваються [Atmanspacher, Fach 2005, с. 184]. Їх детальний опис пропонується з позицій динаміки нелінійних мереж атракторів, у межах якої досліджуються динамічні властивості складних систем. Крім того, з метою виявлення взаємодії ментальних і нейронних процесів застосовуються математичні методи. Беручи до уваги параметр стійкості/нестійкості, відносно якого характеризуються складні системи будь-якого типу, акатегоріальність розглядається як нестійкий стан системи мисленнєвих процесів [там само].

Наголошуючи на різниці між передкатегоріальністю й акатегоріальністю, розмежуємо ці поняття відповідно. У передкатегоріальній та акатегоріальній когнітивній діяльності відображаються ментальні стани, що відносяться до царини ірраціонального з виходом у площини творчості, інтуїції тощо. Проте у випадку передкатегоріальності категоріям не властива експліцитна концептуальна структура або логічний зв'язок. Натомість, акатегоріальна діяльність характеризується трансгресивністю [Gebser 1986, с. 215], тобто порушенням меж сталих категорій. З огляду на це, остання тлумачиться як епістемічна діяльність, під час якої сталі категорії залишаються недоторканими, але не підлягають послідовній обробці. Іншими словами, відбувається певна «маніпуляція» ментальними репрезентаціями того чи іншого формату знань. Динаміка ментальних станів коливається від їх повної розмитості (неактуалізованості) у ракурсі передкатегоріальної площини, до певних станів проміжного характеру (англ. *in-between mental states*), тобто часткової актуалізованості в розрізі акатегоріального виміру [W. James]. Зазначимо, що у першому випадку ментальні репрезентації певного формату знань є повністю розмитими, а в другому видаються лише нечіткими, важкими для визначення та підлягають частковій концептуалізації [Atmanspacher, Fach 2005, с. 203].

Підсумовуючи зазначене вище, та, прокладаючи місток до наступних тез, зазначимо, що парадоксальні форми взагалі та парадоксальні поетичні форми у сучасному англомовному поетичному дискурсі зокрема відбивають **лімінальні** (у термінах А. Геннепа, В. Тернера) структури репрезентації знань. З позицій теорії Арнольда ван Геннепа, відомого французького етнографа та фольклориста, лімінальність трактується як межевий,

маргінальний, проміжний стан людини між двома іншими. У світлі гуманітарних наук виокремлюється поняття лімінального дискурсу, під специфіку якого підпадають абсурдистські, парадоксальні, гумористичні тощо тексти, що містять елементи навмисної гри смислами [Гусев 2002, с. 115]. Ми вважаємо, що такі транзитивні явища є результатом саме акатегоріальної діяльності людини та читача при сприйнятті аналізованих текстів.

Не дивлячись на те, що художній дискурс взагалі видається можливим розглядати як лімінальний, оскільки у ньому конструюються інші, можливі, або альтернативні текстові світи, що спричиняє «знаходження» читача у «просторі між реальним і текстовим світами». Найяскравішим прикладом останнього у ракурсі нашого дослідження вважаємо поетичний дискурс Фларфу (англ. *flarf -poetry*). Фларф-тексти монтуються з результатів пошукових запитів, здебільшого з використанням пошукової системи Google. Фундатором жанру вважається американський поет Гері Салліван (англ. *Gary Sullivan*). З огляду на етимологію лексичної одиниці *flarf*, така поезія інтерпретується як неприємна та інтенційно «пагана» [там же]. Парадоксальність таких поетичних текстів вбачаємо у відхиленні від поетичної компетенції (у термінах Белехової Л.І.). Ці поетичні тексти репрезентують радше «проміжну естетику трансжанровості», оскільки елементи юридичного, економічного тощо дискурсів, а часом навіть тексти загалом, поміщаються у незвичний для них простір художнього (поетичного) дискурсу. У результаті відбувається суположення різних пластів лексики, використання синтаксичних структур не властивих віршованому мовленню. Так, поетичний текст К. Сілема Мохаммада (англ. *K. Silem Mohammad*) “*Giant Squid Attack Threat but Race Goes on*” взагалі нагадує колонку з розділу новин із вживанням цифрових позначень, перерахуванням фактів тощо. Більш поетичним, під час швидкого прочитання, здається віршований текст «*Vірші про дерева*» («*Poems About Trees*»):

*I have written a couple of poems about trees
About trees and snakes and lakes and birds
Poems about nature and life in New England
I write crappy poems and eat babies...*

Абсолютно романтична тональність на початку першої строфи піддається різкому зсуву, де ліричний герой експліцитно вказує на те, що він складає *crappy poems* – гідкі *вірші* та *eat babies* – безкінечно тим задоволений, чи принижує читача? Ці смисли виводимо, виходячи зі значення зазначеної ідіоми, що відноситься до сленгу.

У дослідженнях, що проводяться у річищі когнітивної поетики стверджується, що передкатегорізація (у термінах Р. Цура, Л.І. Белехової) як розумова діяльність базується на інтуїції та когнітивних операціях декодування емоціогенного передзнання, що активується архетипами, сигналами наявності яких виступають архетипні символи, вербалізовані в словесній тканині поетичного тексту [Белехова 2004, с. 62]. Зокрема, остання осмислюється як когнітивний процес, що включає лінгвокогнітивні операції з архетипами, які активуються емоціогенним передзнанням, викликаним дифузними емоціями. Такі операції передбачають визначення й наповнення образ-схем архетипів і базових концептів [там само]. У світлі нашого дослідження англомовних парадоксальних поетичних форм, виводимо, що у передкатегоріальній площині, їх створення має місце за допомогою лінгвокогнітивних автоматичних операцій симуляції, дисоціації та бісоціації. Крім того, зважаючи на амбівалентний характер архетипів, розглядаємо останні як витoki парадоксальності, їх глибинне підґрунтя, джерело суперечливих смислів. Відштовхуючись від того, що осмислення образ-схем зокрема як найменших гештальтів (англ. *minimal gestalts*) (у термінах Дж. Грейді), ментальних репрезентацій основних одиниць сенсорного досвіду, які складають цілісну картину перцептивного досвіду людини та відрізняються від величезної кількості образ-схем, які генеруються людиною протягом життя [Grady 2005, с. 44], розглядаємо саме архетипні образ-схеми як такі, що активуються у результаті когнітивної операції симуляції, тобто відтворення емоціогенних передзнань, що у поетичному тексті не опредметнені словом [Белехова 2012, с. 33]. Ґрунтуючись на тому, що словесний поетичний образ є точкою перетину різних типів знань: базового (архетипного), конвенційного (стереотипного) та

індивідуального [Белехова 2004, с.143], вважаємо, що передкатегоріальна основа парадоксальної поетичної форми відбиває формати репрезентації знань, що характеризуються універсальністю у світлі загальної культури людства. Архетипні образ-схеми трактуємо як певні дуплексні гештальтні утворення (у термінах Воробійової О.П.), яким властива подвійна аксіологія, що, в свою чергу приводить до дифузії, розмитості емоцій (у термінах Р. Цура, Л.І. Белехової) у сприйнятті та інтерпретації парадоксальної поетичної форми.

Як відомо, образ-схеми залучаються до подальшого розгортання концептуальної структури, оформлюючись у розмаїття концептуальних схем, а саме метафоричних, метонімічних, оксиморонних (див. напр., G. Lakoff, M. Johnson, J. Grady). Серед інших, наше дослідження ґрунтується на теорії примарної, або первісної метафори (переклад терміну див. Жаботинська С.А.) Джозефа Грейді [Grady 2005]. Вони розглядаються як універсальні структури репрезентації знань, що набуваються людиною автоматично. Іншими словами, відносяться до царини позасвідомого, до когнітивних процесів обробки передкатегоріальної інформації [Grady 2005]. Примарні метафори є гештальтними, тобто цілісними, структурами, які не підлягають розкладенню. Проте, такі метафоричним відповідностям властивий особливий статус, що маніфестовано у їх призначенні слугувати підґрунтям для більш складних метафоричних концептуалізацій і їх мовних позначень [Grady 2005, с. 36; Жаботинська 2011, с. 37]. Виокремлюються примарні метафори за подібністю та за взаємозв'язком сутностей царини мети і царини джерела. Так, у першому випадку відбувається проектування спільних ознак сутностей царини джерела та мети, а в останньому – мапування має місце, виходячи з їх онтологічного взаємозв'язку типу «стимул-реакція» [там само]. За Дж. Грейді, у такому разі поняття образ-схеми (англ. *image-schema*) корелює з поняттям сутностей царини джерела, респонсивна схема (анг. *response schema*) – з сутностями царини мети та структура, що складає підґрунтя мапування їх сутностей – з суперсхемою (англ. *superschema*) [Grady 2005, с. 48].

Ми вважаємо, що вже у передкатегоріальній площині у розрізі парадоксальної поетичної форми відбувається порушення примарної метафори.

На цьому етапі переходимо до акатегоріального виміру створення парадоксальних поетичних форм у сучасних англомовних поетичних текстах. Визначаємо **концептуальну трансгресію** (від гр. *trans* – крізь, через; *gressus* – рух; від лат. *transgressio* – перехід) як ключовий когнітивно-семіотичний процес формування останніх у зазначеній площині зокрема. У світлі постструктуралістської парадигми трансгресія постає одним з ключових понять [Фуко 1994, с. 125]. Цей феномен осмислюється як можливість перетинання меж між можливим і неможливим, що увиразнюється у «дивакуватому» схрещенні подій, явищ або об'єктів буття, які існують лише у такій конфігурації [там само, с. 120]. У трансгресивному просторі з'являється модус «неможливого» буття (див. напр. Ж. Дерріда). У художньому тексті об'єктивація трансгресії має місце зокрема через прийом металепису як парадоксальний прийом наративу, під яким розуміється будь-яке вторгнення екстрадієгетичного наратора в текстовий світ або навпаки [Женетт 1998, с. 244].

Обґрунтування нашої позиції стосовно визначення саме трансгресії як основного процесу створення парадоксальних поетичних форм зумовлено, по-перше, етимологією і онтологією цієї лексичної одиниці та поняття, що й зазначено вище. По-друге, це пов'язано з етимологією та онтологією номінативної одиниці «парадокс», у якій, як ми стверджуємо, укорінене поняття межі, межевості у ракурсі заперечення, протиставлення тощо звичній думці, стереотипному перебігу подій, нарешті, у світлі порушення норм. Це, у свою чергу, перегукується з розумінням трансгресії як певного стану, що призводить до порушення норм, правил чи законів та як «певного жесту, що спрямований на межу» [Фуко 1994, с. 120]. По-третє, трактування трансгресивної дії у якості невпинного переходу від одного стану до іншого у їх взаємодії дає нам можливість пояснення специфіки парадоксальної поетичної форми саме в акатегоріальному вимірі.

Отже, під концептуальною трансгресією розуміємо когнітивно-семіотичний механізм

виходу за межі сталих категорій і перехід від однієї до іншої. Цей процес й передбачає вище зазначене порушення зв'язків у примарній метафорі, тобто девіацію від укорінених асоціацій (англ. *entrenched associations*). Останній супроводжується лінгвокогнітивною операцією **паралаксу** (від гр. *παράλλαξις* – зміна, чергування) (у термінах С. Жижек, О.І. Морозової), що ми вважаємо, полягає у коливанні, переключенні різних образ-схем, як-от архетипних, емотивних (у термінах М. Фрімен), які є концептуальними складовими тих чи інших концептуальних схем(и), що є підґрунтям певної парадоксальної поетичної форми. Наша гіпотеза підтверджується положеннями щодо переключення схем (англ. *switches between schemata*) Е. Семіно, що спричиняє ефект розваги у сприйнятті жартів і скетчів; а також специфікою конструювання інконгруентних смислів за допомогою переключення фреймів (англ. *frame-shifting*) [Coulson 2001, р. 49]. У такій динаміці акатегоріальної діяльності у нашому разі відбивається механізм відкладеної категоризації за Р. Цуром, що включає уповільнення когнітивної діяльності читача зокрема під час осмислення художнього дискурсу взагалі та поетичного зокрема [Tsur 2012, Белехова 2012]. До того ж, експериментально підтвердженим є перебіг акатегоріальної діяльності при сприйнятті парадоксальних або розмитих візуальних стимулів, як наприклад, картин М. Ешера, зокрема «Водоспад» [Atmanspacher, Fach 2005].

Важливо зауважити, що під час паралаксного переключення концептуальних утворень з різною структурою, їх концептуалізація відбувається частково. Іншими словами, деякі концептуальні складові піддаються компресії, а інші – не концептуалізуються взагалі, не об'єктивуються на вербальному рівні в тканині поетичного тексту. Одним з результатів актуалізації акатегоріальних когнітивних операцій є «семантичні стрибки», що С. Коулсон об'єднує у групу мовленнєвих феноменів, які послуговуються «нестандартним значенням» (англ. *nonstandard meaning*), серед яких виокремлюються метафори, метонімії, оксиморонні вирази тощо [Coulson 2001, р. 52].

Отже, вважаємо, що особливості конструювання парадоксальних поетичних форм в акатегоріальній площині виявляються за допомогою когнітивно-семіотичного процесу концептуальної трансгресії, що супроводжується лінгвокогнітивною операцією концептуального паралаксу. Це проміжна, лімінальна когнітивна діяльність, що відбувається під час сприйняття, інтерпретації і конструювання парадоксальних поетичних смислів у сучасному англomовному поетичному дискурсі. **Перспективу** подальших досліджень вбачаємо у виявленні акатегоріальної специфіки інших художніх форм, що функціонують в сучасних англomовних прозових творах.

Література

- Белехова Л.І. Словесний образ в американській поезії: лінгвокогнітивний погляд: [монографія] / Л.І.Белехова. – 2-е вид., доповнене і перероб. – М.: Звездапад, 2004. – 376 с. Белехова Л.І. Від відчуття до співчуття: когнітивні операції передкатегоріального рівня / Л.І. Белехова // Світ емоцій у дзеркалі когніції: мова, текст, дискурс: Тези доповідей Круглого столу, присвяченого ювілею проф. О.П. Воробйової (27 вересня 2012 р., КНЛУ). – К.: Вид. центр КНЛУ, 2012. – С. 33.
- Воробйова О. П. Ідея резонансу в лінгвістичних дослідженнях / О. П. Воробйова // Мова. Людина. Світ. До 70-річчя проф. М. П. Кочерга на : [відп. ред. Тараненко О. О.] – К., 2006. – С. 72 – 86. Гусев С.С. Смысл возможного: Коннотационная семантика. / С. С. Гусев. – СПб.: Алетейя, 2002. – 383 с. Жаботинская С.А. Основы теории примарной метафоры // Вісник КНЛУ. – 2011. – Т. 14, № 1. – С. 35–43. Женетт Ж. Фигуры: Работы по поэтике. / Ж. Женетт. – М.: изд-во им. Сабашниковых, 1998. – Т. 2. – 944 с. Фуко М. О трансгрессии / М. Фуко // Танатография эроса: Жорж Батай и французская мысль середины XX века. – СПб.: Мифрил, 1994. – с. 113-131. Atmanspacher H., Fach W. Acategoriality as mental instability // Journal of Mind and Behavior. – 2005. – # 26. – P. 181 – 205. Coulson S. Semantic Leaps: Frame-Shifting and Conceptual Blending in Meaning Construction. / S. Coulson. – Cambridge: Cambridge University Press, 2001. – 304 p. Damasio A.R. Descartes' Error: Emotion, Reason, and the Human Body. / A.R. Damasio. – N.Y.: Quill, 2000 (Putnam, 1994). – 312 p. Freeman M. The Influence of Anxiety: Poetry As A Theory of Mind // Cognition, Communication, Discourse. – 2013. - # 6. – P. 92 – 106. Gebser J. The Ever-Present Origin. / J. Gebser. – Ohio University Press, Columbus, 1986. – 614 p. Grady J. E. Image schemas and perception: Refining a definition // Image Schemas in Cognitive Linguistics: Introduction // From Perception to Meaning (ed). – Berlin, New York: Mouton de Gruyter, 2005. – P. 34 – 56. Tsur R. Playing by Ear and the Tip of the Tongue. Precategorical Information in poetry. – John Benjamins Publishing, Amsterdam/Philadelphia, 2012.